



De restauratie van het centrum 't Hoogt

GESCHIEDENIS

In verband met de overname van het stadsbestuur door de calvinisten in 1579 en de daaruit voortvloeiende veranderingen werd o.m. een groot aantal kloosterkerken en kapellen geconfisceerd en door de stad aan andere functies toebedacht. Het grote Minrebroedersklooster kwam al heel vroeg aan de beurt: de monniken werden er uitgezet en een deel van de erven van stadswegen verkocht. Een gedeelte van het klooster werd afgebroken en de overgebleven ruimten in gebruik genomen als Statenkamer, Hopliedenkamer, Artillerie- en Zegel-huis.

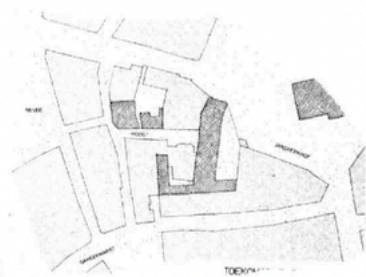
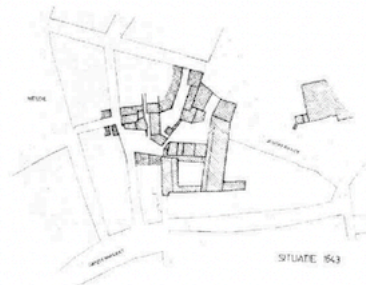
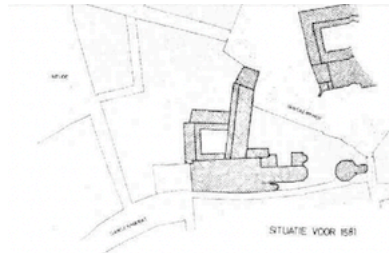
In hetzelfde jaar, 1580, werd de Teelingstraat op de voormalige kloostergrond aangelegd. Daarvoor bestonden reeds de Slachtstraat en het Kintgenshaven. De Slachtstraat ontleent zijn naam aan de bewoners, „Slagters en Penslieden”, die daar waren komen wonen na de bouw van het Vleeshuis aan het Jansveld.

Gedurende de 17e eeuw werd er hard gewerkt aan de verbetering van de stadsstructuur en het bouwen van nieuwe huizen op voormalige kloostererven. Dit werd pas mogelijk nadat door de reformatie het stadsbestuur de beschikking kreeg over de vele kerkelijke terreinen, die tot dan toe de stedelijke structuur zo'n grillig karakter hadden

gegeven die voor allerlei weinig bebouwde eilanden in de stad hadden gezorgd. In dit kader van stadsverbetering werden in 1643 plannen opgevat voor de aanleg van 't Hoogt. Een reden te meer was de bestemming van de refter van het Minrebroederklooster tot Statenzaal; deze moest natuurlijk een passende voor- en achtertoegang krijgen.

In hetzelfde jaar werd voor beide een zandstenen poort ontworpen, maar de rommelige situatie aan de achterzijde vroeg ook om verbetering. Landmeter Ruysch kreeg opdracht hier een opmeting van te maken, die op 19 juni werd ingeleverd. In de Vroedschapsresolutie van 1 juli 1643 lezen wij: „Omme de grondt van de ruineuse oude Hopliuyden Camer ende 'erff daer neffens te doen meten ende afteekenen, tot ingang vande Staten Camer een bequame pleyn te ordonneren, ende alhier daer van rapport te doen syn gecommiteert” enz. Op 17 juni 1644 besloot de Vroedschap: „een nieuwe straet te maken uyt de Teelingstraet na der Heeren Staten Camer, ende gesien de teekeninge daervan, is goetgevonden 't concept op de breedte van 24 à 25 voeten, ende

Hoogt 2, 4, 8 en 10. Reconstructie van de voor-gevels in hun 17e eeuwse toestand. Schaal 1 : 250.



sullen dan an wedersyden kunnen comen huy-singen van neeringe. Ende syn d'Heeren Gecommden geauthoriseert om mitten eersten d'erven daertoe by openbaer opslach te vercoopen ende te handelen met Jan Thomasz., Vleyschhouwer ende andere geinteresseerden" enz.

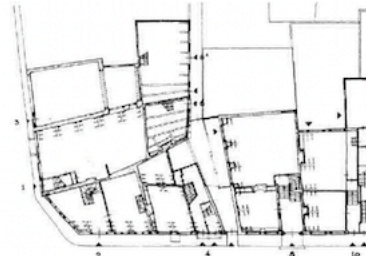
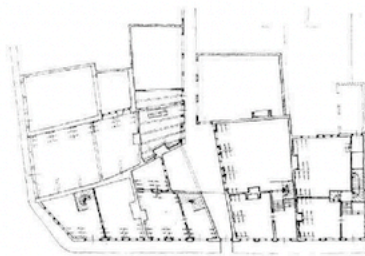
De Slachtstraat, Kintgenshaven, Teelingstraat en 't Hoogt werden nu met elkaar verbonden. De oorspronkelijke naam van 't Hoogt was Hoogstraat, gezien haar duidelijke hogere ligging ten opzichte van Slachtstraat en Kintgenshaven. De naam werd reeds spoedig verbasterd tot 't Hoogt.

Voor een deel bleef de combinatie van wonen en nering in deze straat tot op heden bewaard. Van grote invloed is echter geweest, dat de Statenkamer rond het midden van de vorige eeuw aan de universiteit toeviel. Daarna werd geleidelijk de gehele oostelijke helft van de straat door dependances en uitbreidingen in beslag genomen, hetgeen met de nodige veranderingen gepaard ging. Een kritieke fase brak aan toen 't Hoogt betrokken raakte in de sloopplannen voor de verbreding van de Lange Jansstraat (een halve eeuw na het projecteren van deze verbreding, maar enkele jaren vóórdat deze waarschijnlijk niet meer zou zijn doorgedaan). Door het ingrijpen van het Utrechts Monumentenfonds is hier de mogelijkheid geschapen en opgehouden voor een synthese van oud en nieuw in dit gedeelte van de stad. De restauratie is inmiddels voltooid; wanneer volgt het nieuwe?

BESCHRIJVING

Alvorens de verschillende panden afzonderlijk te beschrijven enige algemene opmerkingen. Zoals uit het voorgaande reeds blijkt betreft het „Cultureel Centrum 't Hoogt" een stuk midden-17e-eeuwse straataanleg in een ouder gebied. We vinden hier enkele huizen die in opzet nog geheel uit de tijd van aanleg dateren (Hoogt 8 en 10), alsmede een huis dat er misschien net aan voorafging en zodoende mede de rooilijn van de nieuwe straat kan hebben bepaald (Hoogt 2 en 4), naast oudere panden (Slachtstraat 1 en Hoogt 6).

- De ontwikkeling van het Hoogt en omgeving.
- Toestand tot 1581; het gebied tussen Janskerkhof, Neude en Ganzenmarkt behoort vrijwel geheel tot het kloosterterrein van het Minrebroederklooster.
 - Situatie in 1643, vlak voor de aanleg van 't Hoogt met verwerking van de gegevens van Ruysch.
 - Situatie rond 1830, volgens het kadastrale minuutplan. Deze komt min of meer overeen met de situatie na de aanleg van 't Hoogt.
 - Nabije toekomst? Situatie na de restauratie en na het bebouwen van de Lange Jansstraat.



HOOGT 4

Geschiedenis. Het huis in zijn huidige vorm is vermoedelijk gelijktijdig met het naast gelegen pand Hoogt 2 gebouwd en heeft daarmee aanvankelijk een geheel gevormd. Mogelijk is dit de opvolger van het op de reeds vermelde plattegrond van Ruysch (1643) aangegeven huis van „Joris, de Heeren Statenbode”, of is misschien het huis reeds kort vóór de aanleg van 't Hoogt voor deze gebouwd.

In 1698 kocht Harmen van Delden uit de boedel van Arnoud Drakenbergh het huis, in twee woningen verdeeld, waarvan de ene op de hoek en de andere aan de Hoogstraat stond. Aan de achterzijde begrensd door het huis van Johan Clemens van Franchimont (Slachtstraat 1) en dat van de erfgenamen van Joachim Jans van Loenen (Hoogt 6).

De samenhang is reeds op het kaartje van 1643 te zien. Via Adrianus Verwey kwamen beide panden in 1749 in handen van Johanna Vinmans. Na Petronella van Lugtelen, die het geheel in 1753 verwierf met een hypotheek van f 1200,- à 4% p.j., gaan beide panden een gescheiden leven leiden. In 1781 bedingt Simon Lietman bij de verkoop aan Dirck Copyn van „het huis met kelders en kluizen” het levenslange recht op gebruik van twee bovenkamers. De waarde van het huis wordt in 1782 getaxeerd op f 945,-; dit als onderdeel van de boedel van Dirck Copyn. De weduwe Copyn (Cornelia Nieuwenhuizen) schenkt het huis tien jaar later bij leven aan haar kinderen. Tijdens de inventarisatie van 1813 wordt het bewoond door Gerrit Kuytjens (Kueltjes), oud-militair. In de loop van de 19e eeuw wordt het huis verdeeld in een boven- en benedenwoning met gescheiden ingang.

Beschrijving: De voorgevel van Hoogt 4 sluit met haar indeling direct aan bij Hoogt 2. Bij de ontleistering kwamen de bogen boven de ramen, sporen van de bakstenen gootlijst alsook een geprofileerd bovenkalf van een van de oorspronkelijke kruisvensters te voorschijn.

Plattegrond van de huizen; links de reconstructie van de 17e eeuwse toestand, rechts de bestaande toestand vóór de restauratie. Schaal 1 : 500.

Deze gegevens zijn bij de restauratie verwerkt, waarbij voor de ramen een 18e eeuwse vorm gekozen is. Van een echter bij nummer 2 sinds de restauratie aanwezige zandstenen lijst onder de vensters van de bovenverdieping zijn geen sporen terug gevonden en deze is dan ook niet aangebracht. De bij een vrij recente verbouwing aangebrachte twee deuren zijn weer vervangen door een. Rechts in de voorgevel bevindt zich een poortje dat toegang geeft tot een steegje dat ouder is dan 't Hoogt zelf. Dit staat reeds aangegeven op de plattegrond van Ruysch evenals het daaraan gelegen Hoogt 6. Op de sluitsteen stond tot voor kort „A Thomas Vleeshouwer” in zwarte letters.

Het in de breedte gebouwde huis bevat op de begane grond een voorhuis als entree, met links een verwarmbare zijkamer en een achterkamer. Bijkens de gevonden spil is de plaats van de spiltrap naar boven vanouds tegen de achtermuur van het woonhuis geweest. Rechts is een doorgang afgescheiden voor het steegje naar het achterterrein. In deze doorgang bevindt zich een geheimzinnig hangkamertje, dat toegankelijk is via een luik in de vloer van de kamer er boven, en tot in het verleden bovendien via een doorgang naar de insteekkamer van Hoogt 8. De functie is niet duidelijk. Op de verdieping bevinden zich nog drie kamers. De balklagen van moer- en kinderbinten hebben zowel boven als beneden hun oorspronkelijke sleutelstukken grotendeels bewaard. Van de kelders zijn die onder de achterkamer en onder de straat voorzien van een tongewelf, terwijl de kelder onder de zijkamer, die waarschijnlijk als keuken diende, is afgedekt met een reeks kleine troggewelfjes op 5 balken. Een latere tweede aanbouw aan de achterzijde is bij de restauratie vervallen.



Doorsnede door Hoogt 4, 6 en 6a. Reconstructie van de 17e eeuwse toestand. Schaal 1:400.

HOOGT 6

Geschiedenis. Dit huis, dat reeds op de plattegrond van landmeter Ruysch voorkomt, is waarschijnlijk ouder dan Hoogt 4. Op deze tekening staat de eigenaar vermeld Jochem de Vleeshouwer, die ook het pand achter het huidige Hoogt 8 bezat. Waarschijnlijk is dit dezelfde persoon, die als Joachim Jansen, vleeshouwer, wonende Slachtstraat 3 te boek staat. In 1699 behoort het toe aan de erfgenamen van Joachim Jans van Loenen.

Beschrijving. Dit kleine pandje uit de eerste helft van de 17e eeuw is interessant door het feit dat het vrij goed bewaard is gebleven. Boven de overstekende puibalk bevinden zich twee van de zeer weinige nog authentieke kruisvensters in Utrecht. Het bovenste deel van de voorgevel bestaat uit opnieuw gebruikte moppen. De pui daaronder is in de 19e eeuw gewijzigd. In de noordelijke zijgevel zitten een moerbalk en spant alsmede twee deurkozijnen ingemetseld in een halfsteens muurtje van latere steen.

Vermoedelijk liep het huis aanvankelijk door ter plaatse van het huidige Hoogt 6a. Dit zou dan in zijn geheel bij Slachtstraat 3 gehoord kunnen hebben. Dit vermoeden wordt versterkt door de merkwaardige indeling: aan de noordzijde was een dunne plak van het huis afgescheiden door een éénsteens binnenmuur, die tot in de kap doorliep. Deze noordelijke plak hoorde, misschien vanouds, bij nummer 6a, het achterhuis van Slachtstraat 3 en was vanuit 6 niet toegankelijk. De scheidingmuur stond in het verlengde van de afcheiding tussen Slachtstraat 1 en 3.

Door verlenging van het dakvlak naast de achterzijde van Slachtstraat 1 ontstond een uitbouwje, dat met een 17e eeuws roedenvenster uitkeek op de binnenplaats van Slachtstraat 3.

Inwendig bestond het zuidelijke deel van het huis uit één kamer met verdieping en zolder. Beneden een enkelvoudige balklaag, boven een plafond van moer- en kinderbalken; beide met sleutelstukken. Steektrappen zorgden voor verbinding. De schoorsteen bevindt zich tegen de zuidelijke zijmuur.

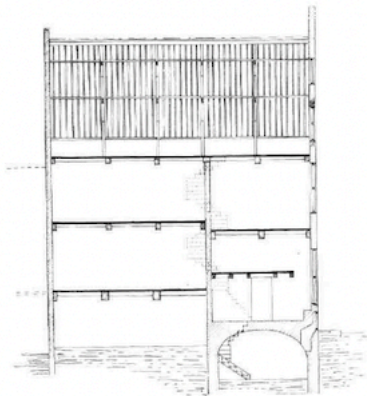
Bij de restauratie is zoveel mogelijk getracht te conserveren. Op de begane grond zijn ramen van 19e eeuwse vorm geplaatst, terwijl op de verdieping de kruisvensters zijn hersteld; het uitbouwje verdween echter i.v.m. de theaterbouw, evenals de binnenmuur, terwijl de steektrap door een spiltrap werd vervangen.

HOOGT 6A

Dit pand is, in verband met zijn zeer geringe architectonische waarde en zijn zeer verminkte en bouwvallige toestand, in enigszins gewijzigde vorm herbouwd en bij de theaterbouw betrokken.



Foto voorzijde Hoogt 2, 4, 8, 10 en 12, vóór de restauratie (1969).



Doorsnede door Hoogt 8. Reconstructie van de 17e eeuwse opzet. Schaal 1 : 200.

HOOGT 8

Geschiedenis. Op de plattegrond van Ruysch staat ter plaatse van dit huis de stal van vleeshouwer Jan Thomasz, die schuin daar tegenover op de hoek van de Teelingstraat woonde. Bij de aanleg van 't Hoogt werd bij de bouw van het nieuwe huis kennelijk gebruik gemaakt van delen van deze stal. In 1735 werd Hendrik van den Mark, notaris aan het hof van Utrecht, eigenaar van het huis uit de boedel van Willem van Zuylen, in leven raadshere in de vroedschap. Het transport bevatte ook „het regt van den ganck ten westen“: het steegje geeft immers toegang tot de achterdeur.

Johan Hendrik Hartman Batz kocht het in 1749 en deed het 15 jaar later over aan Mathijs Pisa, waarbij een hypotheek van f 1600,- werd afgesloten.

Dat het huis enig aanzien moet hebben gehad, blijkt wel uit een hypotheek van f 2000,- à 4% p.j. in 1775 t.b.v. Franciscus Buurman, professor in de theologie.

Het pand krijgt later een bijzondere bestemming: een fabriek van Engelse winkeletalages van Corn. J. Hutjens, vervolgens meubelfabriek, rijwielhandel en in 1940 is de nationale jeugdstorm er in gevestigd.

Beschrijving. Dit huis van vijf vakken diep heeft op de begane grond een voorhuis met verwarmbare zijkamer en daarachter een verdiept liggende binnenhaard met kamer er boven. In de zijkamer wezen balkgaten op een insteekruimte, van waaruit vroeger het hangkamertje in

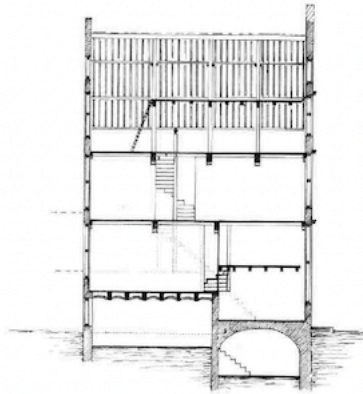
de doorgang onder Hoogt 4 toegankelijk is geweest. De binnenhaard die als werkruimte of als keuken (zoals nu weer) kan hebben gediend, is vanuit het steegje apart toegankelijk. Onder voorhuis en zijkamer ligt een kelder met tongewelf. De stookplaatsen van de zijkamer en de binnenhaard alsook van de voorkamer boven lagen tegen de scheidingmuur.

Hoewel de trap in latere tijd vernieuwd is, heeft hij zich vanouds waarschijnlijk rechts in het tweede vak bevonden. Van een 19e eeuwse verbouwing had de zijkamer een interessante neogotische betimmering overgehouden, die helaas bij de restauratie verdwenen is.

In de voorgevel wezen sporen in het metselwerk op verdwenen natuurstenen frontons boven de vensters van de verdieping (twee driehoekige en een gebogen) en vermoedelijk op een later door een gootlijst vervangen trapgevel. Bij de restauratie zijn de ramen in 19e eeuwse vorm hersteld, beneden weer op hun oorspronkelijke hoogte gebracht en boven wat verkleind. Het bovenste deel van de voorgevel alsmede de zij- en achtergevel moesten wegens bouwvalligheid geheel opnieuw worden opgebouwd, waarbij de gegevens van de oorspronkelijke muren enigszins gewijzigd, weer werden verwerkt.

De helling van de achtergeveltop is thans flauwer dan de oorspronkelijke. In de zijgevel werd de 17e eeuwse deur-raam combinatie vervangen door een grotere deur en kwam het hijsluik te vervallen. In de blinde achtergevel zijn een aantal bouwsporen weer aangebracht.

Bij de bouw van het huis na de aanleg van 't Hoogt werd kennelijk gebruik gemaakt van delen van de stal van Jan Thomasz. Men herkent in de achtergevel van Hoogt 8 de tuitgevel van dit stalgebouw, dat uiteraard maar één verdieping had. Deze sluit aan op het ondergedeelte van de met Hoogt 10 gemeenschappelijke zijmuur, die tot aan deze topgevel, even onder het plafond van de begane grond, uit secundair verwerkte moppen bestaat en daarboven doorgaat in 17e eeuwse steen. De rechts aan deze topgevel toegevoegde rand is te verklaren als ophoging ten behoeve van het wat bredere erachter liggende huis van Jochem de Vleeshouwer (plattegrond 1643) dat de nok in dezelfde richting had; dit verklaart ook het feit dat deze achtergevel van oorsprong blind was. Bij de aanleg van 't Hoogt werd deze gemeenschappelijke muur verhoogd als achtergevel van no. 8.



HOOGT 10

Geschiedenis. Op 20 november 1644 verkoopt de op de situatieschets van Ruysch vermelde Aert van Doorn, postmeester, aan Nicolaas van Merkerck „het geer hoeckken erffs” waarmee zijn stal grensde „aen 't erve bij hem Nicolaas van Merkerck, omtrent der Ed. Mo. heeren Staten-camerre onlanx gecoft. Onder conditie dat hij, Merkerck, de gevel der stalle voorschreven, t'sijnen cost doen affbrecken, ende deselve linie recht weder doen opmetselen sal, in voegen dat sijns Merkercks erve daer door als dan mede viercant sal sijn, etc.”.

Deze muur zal dan voortaan een gemeenschappelijke muur zijn. We zien dus dat Merkerck zijn erf direct in het begin uitbreidt en een min of meer rechthoekig model geeft. (De fundamenten van de gesloopte schuine stalmuur zijn bij de werkzaamheden aan de achterbouw teruggevonden). In 1647 neemt hij een hypotheek van f 2000,- op het huis. Tien jaar later moet zijn weduwe Cornelia de Man een nieuwe hypotheek van f 2500,- nemen om de vorige af te lossen, maar de moeilijkheden worden steeds groter.

Ten slotte wordt, na enige gerechtelijke stappen, het huis en erf op 4 maart 1678 in het openbaar geveild om de schuldeisers te kunnen voldoen. Het wordt gekocht door de advocaat Frederik van Merkerck en Wilhelmina Brouwer. Op 4 november 1726 verkopen hun erfgenamen het huis, dat tot 1 mei 1727 gehuurd wordt door de schoolmeester Evert Muller, aan Nicolaas van Achterbergh, waarbij een hypotheek gesloten wordt van f 2500,-; 27 jaar later nemen de Heeren Staten 's Lands de

Doorsnede door Hoogt 10. Reconstructie van de 17e eeuwse opzet. Schaal 1 : 200.

hypotheek „voor de getrouwe administratie van 't exploitersampt” over.

Ondanks deze geste raakt Nicolaas van Achterbergh toch in financiële moeilijkheden. In 1764 wordt uit „de insolvente en geabandoneerde boedel” het huis in het openbaar verkocht aan Jan van Werkhoven. In 1791 gaat het huis over naar broer Willem, die echter niet lang daarna overlijdt. De voogden over zijn kinderen verhuren in 1794 het huis voor zes jaar aan Johannes Hasselbach (f 165,- p.j).

Op 9 juni 1802 verkopen de kinderen zelf het huis aan schoolmeester Pieter van Ochten en zijn vrouw, die een hypotheek van f 700,- nemen bij Mr. Johannes Lambertus Koen, „secretaris van den Capitule ten Dom alhier”. Deze koopt in 1812 een stal van Jacob Groen en breidt na sloop zijn tuin hierna uit.

Waarschijnlijk is dit het erf achter Hoogt 8, zodat van Ochten hierdoor ook toegang kreeg tot het steegje.

Na het overlijden van de weduwe van Pieter van Ochten in 1846 gaat het in een opepbare veiling voor f 3450,- over aan Meuffrouw Jacoba Maria Emmert, die het echter in 1851 reeds doorverkoopte aan Mathijs A. F. Rensen, koopman en meubelmaker. Zijn erfgenamen verkopen het in 1879 weer aan meester timmerman Rijk Diks, voor f 5350,-. Het huis heeft sindsdien een ambachtelijke bestemming: achtereenvolgend glas-in-lood, sigarenfabriek en boekbinderij.

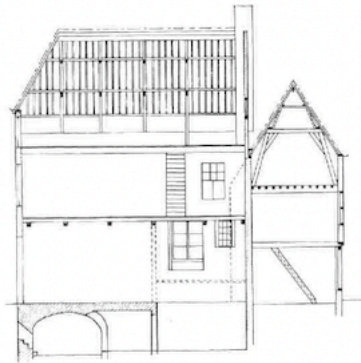
Twee elementen die in de meeste akten voorkomen, roepen vragen op. Ten eerste wordt er van 1678 tot 1879 bij iedere verkoopakte melding gemaakt van een oudeigen of uitgang van 50 cent of 10 stuivers per jaar ten behoeve van de stad Utrecht „uijt de cluijse van de huijsinge”.

Had Hoogt 10 evenals Hoogt 2 en 4 een kelder vóór het huis onder de straat?

Ten tweede wordt ook steeds vermeld dat het huis wordt verkocht „met de staande en leggende ijzere platen”. Wat wordt daarmee bedoeld?

Beschrijving. Van de voorgevel van dit huis is waarschijnlijk in de 18e of 19e eeuw de bovenheid van de top vervangen door de huidige ingezwenkte bekroning. Van de oorspronkelijke 17e eeuwse opzet zijn echter de onderste klauwstukken bewaard gebleven.

Verder kwamen bij de ontleistering boven de ramen van de begane grond de resten van afgehaakte geprofileerde zandstenen lijsten te voorschijn. Vermoedelijk mag men dezelfde lijsten boven de ramen van de eerste verdieping aannemen. De dubbele ingang, samenhangend met een vrij re-



cente splitsing in boven- en benedenwoning, is bij restauratie weer vervangen door een enkele. De begane grond heeft aan de voorzijde een smal voorhuis of hal met daarnaast een zijkamer, die van oorsprong een insteek gehad moet hebben. Daarachter bevindt zich een hoger gelegen kamer, met vermoedelijk bedsteden langs de rechterzijde, boven de verdiepte binnenhaard, die waarschijnlijk als keuken diende. Van deze laatste bestaat het plafond uit een reeks troggewelfjes rustend op een balklaag. Vanuit de binnenhaard is de kelder toegankelijk, die onder de voorste helft van het huis is gelegen en die voorzien is van twee kruisgewelven.

Langs de binnenhaard, onder de trap en de bedsteden door, loopt een gang naar het achtererf en de later toegevoegde aanbouw. De trap bestond uit een vierkant portaal met tegenover de trap uit de hal de toegang tot de achterkamer, links een kleine spiltrap naar de insteek boven de zijkamer en rechts de trap naar boven (met twee spillen; de tweede loopt door tot de zolder). Bij de restauratie is deze opzet weer ten dele hersteld. Op de verdieping bevonden zich vóór de restauratie twee grotere kamers links en twee kleine rechts; gezien de asymmetrische raamindeling aan de achtergevel kan deze indeling op de oorspronkelijke berusten.

De zolder heeft over de voorste drie vakken een vliering en had rechtsachter een klein kamertje of gemak met een eigen venstertje. In de van oorsprong asymmetrisch ingedeelde achtergevel werden bij de restauratie alle vensters op gelijke breedte gebracht en regelmatig over de gevel verdeeld. Hierbij kwam het kleine zoldervenstertje te vervallen. De latere achterbouw werd in gewijzigde vorm vernieuwd.

Doorsnede door Slachtstraat 1 en Hoogt 6. Toestand voor de restauratie met aanduiding van vroegere indeling. Schaal 1 : 250.

SLACHTSTRAAT 1

Dit huis, dat op de kaart van Ruysch in 1643 staat aangetekend als het huis van Jan Clemens, is duidelijk van oudere oorsprong dan de huizen aan 't Hoogt, maar is in de 17e eeuw en later herhaaldelijk verbouwd. De muren bestonden grotendeels uit moppen, terwijl de bovenste strook van de zijmuur en de top van de achtergevel waarschijnlijk in de tweede helft van de 16e eeuw opnieuw of hoger zijn opgemetseld. De wat jongere uitgemetselde schoorsteen in deze geveltop was waarschijnlijk een opvolger van een oudere. De voorgevel was in de 17e eeuw geheel vernieuwd, maar daarna voor zo grote delen gewijzigd, dat daar verder weinig conclusies uit te trekken waren. Vermoedelijk is dit ooit een trapgevel geweest.

Inwendig vertoont dit huis een balklaag van 5 vakken van moer- en kinderbinten met sleutelstukken uit de tweede helft van de 16e eeuw. De begane grond was verdeeld in een voorhuis van drie vakken, waarin zich mogelijk links achter de trap bevond en rechts een stookplaats eveneens in het derde vak. Daarachter was de verhoogd liggende binnenhaard met stookplaats tegen de achtermuur en links een zeer groot kruisvenster naast een klein venster, die uitkeken op de binnenplaats van Slachtstraat 3.

De kelder onder deze binnenhaard bestond uit twee tongewelven naast elkaar, en kreeg licht door een klein venstertje dat uitkwam op dezelfde binnenplaats. De linker ruimte was via een gewelfd gangetje verbonden met de lager gelegen en door een zeer vlak tongewelf overdekte voorkelder, die ook via een luik vanaf de straat toegankelijk was. Van de verdieping en de zolder valt weinig anders te vertellen dan dat de eerste behalve van de voorzijde tevens licht ontving via een venster van de bovengenoemde binnenplaats en de laatste via twee kleine bolkozijnen in de achtergevel.

Bij de restauratie van 't Hoogt-complex is ter plaatse van Slachtstraat 1 en 3 het nieuwe theater c.a. gebouwd, waarbij gebruik gemaakt is van zij- en achtermuur van nummer 1 tot vloerniveau van de verdieping, inclusief de herstelde balklaag. De ruimtelijke indeling van de begane grond is geïnspireerd op de vroegere opzet met gebruikmaking van de voorkelder en de vloerniveaus.

SLACHTSTRAAT 3

Dit pand is in verband met zijn bouwvallige toestand en zijn zeer geringe architectonische waarde bij de bouw van het theater door nieuwbouw vervangen.

NASCHRIFT

In het jaarverslag van het Utrechts Monumentenfonds over 1950 staat vermeld, dat op 1 augustus van dat jaar de overdracht plaats had van 't Hoogt 6 met poortje en binnenplaats, en dat daarmee het Fonds een nieuwe fase in zijn bestaan was ingetreden.

In het verslag van het voorgaande jaar valt te lezen, dat de onderhandelingen voor deze aankoop zijn geopend „teneinde een en ander (...) te restaureren in aansluiting aan het reeds gerestaureerde gemeente-eigendom Hoogt 4-4bis (...) Met de verkrijging van de eigendom van dit perceeltje zal het Fonds kunnen meewerken aan de totstandkoming van een zeer interessant hoekje in de oude binnenstad.” (Twee foto's van Hoogt 2, vóór en na de restauratie, staan in het betreffende verslag afgebeeld).

Verder blijkt nog in dit jaar een bijdrage van f 465,- verleend te zijn voor het ontpleisteren en enigszins wijzigen van de voorgevel van Slachstraat 1, niet zozeer om het belang van dit huis zelf, als wel om het aanzien van Hoogt 2 te verhogen.

Bovengenoemde factoren vormden in feite het begin van het herstelpun, dat uiteindelijk het huidige „Cultureel Centrum 't Hoogt" is gaan omvatten.

Nadat de sloopplannen ten behoeve van parkeer-ruimte ter plaatse van 't Hoogt waren bezworen, werd op 19 oktober 1970 met de restauratie begonnen. Deze stond onder leiding van het Architectenbureau Oosting, en werd uitgevoerd door de N.V. I. Woudenberg.

Tijdens de restauratie stond de nieuwe functie op de voorgrond. Zo werden de panden Slachstraat 1, 3 en Hoogt 6, 6a in de theaterbouw betrokken, waarbij zij met uitzondering van Hoogt 6 een nieuw aangepast uiterlijk hebben gekregen. 't Hoogt 8 is omgebouwd tot eethuisje en 10 bevat een filmzaal, terwijl de verdieping en zolder van 4 en 8 zodanig met elkaar verbonden zijn dat er vier expositieruimten werden verkregen.

In januari 1973 kon begonnen worden met de exploitatie van de expositieruimten, het eethuisje en het filmhuis. Het theater kon in juni daaropvolgend worden betrokken.

Bij de beschrijvingen is aansluiting gezocht bij het boek *Het Nederlandse Woonhuis van 1300 tot 1800*, door ir. R. Meischke en H. J. Zantkuijl.

F. Kipp
T. Zoetelief

Bronnen en literatuur:

Gemeentelijk Archief Utrecht: Transporten en plechten, eigendomsbewijzen.
R. Meischke en H. J. Zantkuijl, Het Nederlandse Woonhuis van 1300 tot 1800, Tjeenk Willink & Zn., Haarlem, 1969.
N. van der Monde, Beschrijving... der stad Utrecht, Utrecht 1844, deel 2. Heruitgave Europese Bibliotheek, Zaltbommel, 1971.

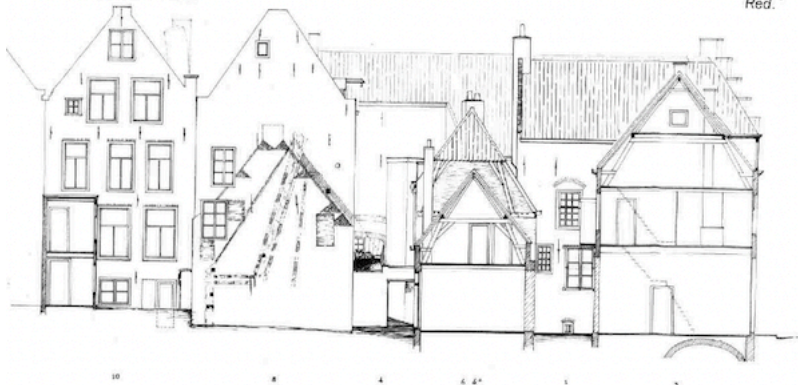
Attentie

Bij bovenstaand artikel over de Restauratie van 't Hoogt was nog afgegeven een zeer informatieve afbeelding van de plattegrond van dat gebied getekend in 1643 door Ruysch. Door gebrek aan ruimte konden wij deze helaas niet plaatsen.

De belangstellende lezer zal een afdruk van deze plattegrond aantreffen in het volgende nummer.

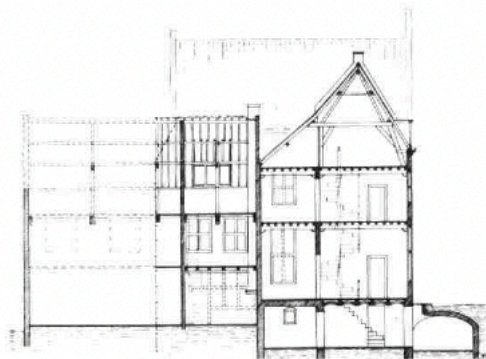
Red.

Hoogt 4, 6, 6A, 8 en 10 en Slachstraat 1 en 3 uit het noorden (achtergevels). Toestand vóór de restauratie. Schaal 1 : 250.

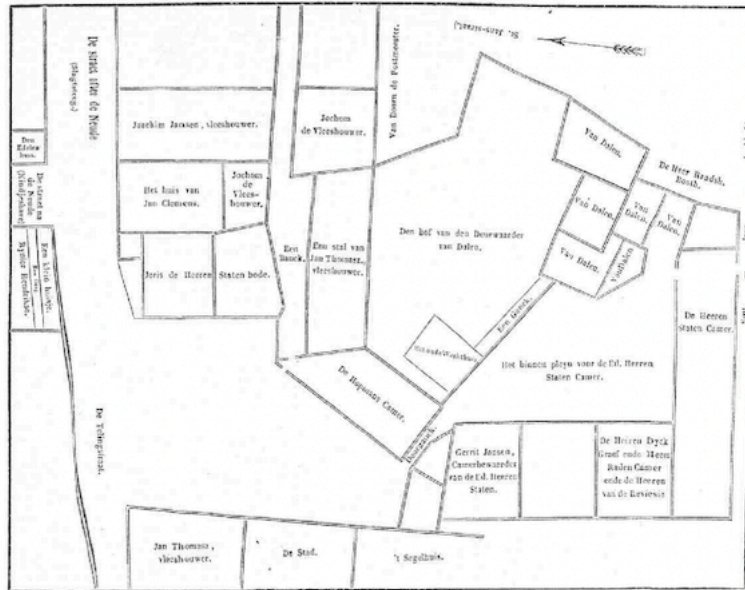


Aanvulling Centrum 't Hoogt

In ons vorige nummer hebben wij u in het vooruitzicht gesteld de publikatie van de zeer informatieve plattegrond van 't Hoogt, getekend in 1643 door Ruysch. Nu wij toch de gelegenheid hebben terug te komen op het artikel betreffende 't Hoogt, drukken wij tevens af een foto van Hoogt 6 in de toestand van juli 1951 en een verbeterde tekening van een doorsnede door Hoogt 4, 6 en 6a, een reconstructie van de 17e eeuwse toestand.



Doorsnede door Hoogt 4, 6 en 6A. Reconstructie van de 17e eeuwse toestand. Schaal 1 : 400.



▲
Platte Gront tekening van verscheijden Erven, Gangen, Straten, Huijsen ende Hoven, gelegen alhier binnen Utrecht, ende sijn bij mijn ondersz. Lantmeter gemeeten ende op de cleijne mate gebracht, door Last van den Heer Johan van der Nijpoort, oudt Burgemr. der voorschr. Stadt. Actum den 19 Juny 1643. Was getekend: Ruysch. (Uit: N. van der Monde: Beschrijving der stad Utrecht).

◀ Hoogt 6 (rechts 6A, achter Slachstraat 1 en 3). Dit pand is de kiem geweest waaruit geleidelijk het restauratieplan voor het Centrum 't Hoogt gegrooid is. Toestand juli 1951.